

JAN BLOMSTEDT

Pakinoita ja mietteitä

aikuisille arvaamattomille

Jan Blomstedt

© Copyright 2015 Jan Blomstedt
ISBN 978-952-215-596-2

Ulkoasu: Jouko Vatanen
Kannen piirros: Aaro Matinlauri
Kybergrafiikka: Paavo Heininen, ”38 variaatiota”

Yhteistyössä:
Pro&Contra
ntamo

Valmistaja:
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2015
ntamo
www.ntamo.net

JAN BLOMSTEDT

Pakinoita ja
mietteitä

aikuisille arvaamattomille

Motto:

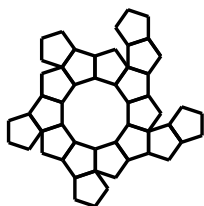
Kaikki tuntevat hyödyllisen hyödyt,
mutta harva tuntee turhan hyödyt

Chuang Zi

Sisällys

Johdannoksi	8
Ptah, Paz ja paroni	10
Looginen ylihyppy	13
Aristoteles ja kaikkeus	16
Salomon-vainaan tiimi	20
Montaignen huumoria	25
Filosofien pienet tai suuret seurat	28
Molière ja teeskentelyn ”pilkka”	31
Vicon empaattinen fantasia	35
Kaikesta huolimatta	39
Ei aivan oma itsensä	44
Yksinäisyyden houkutus	48
Leopardi, vapaaehtoinen erakko	52
Romanttinen tiede	56
Balzac ja mikä hänestä olisi tullut	60
Ibsenin moraalia	63
Novaliksen huilu	66
Immoraalinen äly	71
Mikä on sattuma?	76
Nihilismin vedonlyöjät	80
Ajattelun vapaus, venäläinen tapaus	84

Yksilöllisyyden kaaosteoria	88
Salaujat keskuudessamme	90
Elämä edessä – tai takana	94
Tuchmanin laki	98
Kirjailija lukijan ansassa	102
Hyvää huonosta	105
Säästä säästeliäästi	108
Dekadenssin lyhyt historia	111
Fiktion voima	114
Missä huiput?	117
Suvaitsevaisuuden sokkeloissa	120
Nopeat ja hitaat ajatukset	125
Vapaa tahto	128
Sanojen vääraseuraisuus	131
Myytistä ja tarinasta	135
Kirjan kriisi ja uusturhamaisuus	138
Millaista on?	142
Jos olisin...	146
Itsensä Kiistävä Teoria	152
Outoja tunnustuksia	154
Henkilötietoja	158

Johdannoksi

- **Nämä ovat filosofisia...**
- **Ai mitä?**
- **Se on hyvä kysymys.**
- **Jos on, vastaa!**
- **Ei ole yksinkertaista vastausta.**

Mutta yritetään. Filosofia syntyy siitä, mikä elämässä on tärkeää. Ja koska elämässä tärkeää on työ ja lepo, se syntyy niistä, ei kummastakaan erikseen. Kummastakin yhdessä.

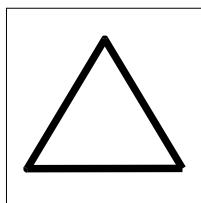
Työ on itsensä maailmaan upottamista. Työssä tulee vastaan ongelmia, joihin etsitään nopeinta ja lähintä ratkaisua. Kaikkiin kysymyksiin, jotka häilähtelevät taustalla, ei ehdi vastata. Ei niitä aina edes huomaa. Mutta hetkinen. Kysymykset palaavat mieleen levon hetkinä. Nyt ei ole kiirettä. Levossa työn innoittamia – tai sylkäisemiä – kysymyksiä pyöritellään mielessä, suhteutetaan kirjoihin, ongelmiin, ihmisiin ja maailmaan tapahtumiin. Muisti assosioi. Joskus vastataan kysymyksen ohi, eikä se ole rike, jos sivupolku on hyvä. Seuraa uusia kysymyksiä.

Olen paljolti käyttänyt hyväkseni aikaisempia töitani: journalismia, esseitä, esitelmää, luonnoksia ja muistiinpanoja. Olen lyhentänyt ja lisäillyt – harventanut pusikkoa, terävöittänyt paria oksaa. Huomasin että vakavatkin tekstit ja merkinnät voi muuttaa pakina-muotoon. Ja kun puhun pakinasta, en nyt ajattele päivä- ja iltalehtien vitsipalstoja.

Mielessäni on sellainen ajattelun muoto, joka ei pakota lukijaa omaksumaan kirjoittajan vastauksia. Se sallii lukijan havaita ne kysymykset, jotka häntä itseään askarruttavat ja kanssa-sooloilla epätahdissa kirjoittajan kanssa. Pakinan kirjoittajan ja lukijan välillä ei tarvitse olla muuta yhteistä kuin lempeä epäluulo kaikkea valmista ja varmaa kohtaan. Jos lukijan epäluulo kiihtyy varmuudeksi, hän sooloilee jo yksin, omassa maailmassaan.

Pakinan ja esseen raja on häilyvä. Essee sallii itselleen syvällisyyden, verkkaisuuden, jopa tieteellisyyden. Pakinassa ne ovat vahinkoja. Niitä sattuu. Esseisti näyttää miten hän on tämän asian ajatellut. Pakinoitsija ei voi sitä tehdä, koska hän on usein torkahdellut kesken ajattelunsa ja herännyt oivallukseen. Jossakin udun keskellä on vilahtanut valonsäde...

JB

Ptah, Paz ja paroni

(Borgesilainen improvisaatio)

Egyptiläiset uskoivat jumalaan nimeltä Ptah. Tai oikeammin: Ptah-jumala uskoi egyptiläisiin, jotka olivat syntyneet hänestä. Ptah oli luonut maailman mielestään, muististaan. Kaikki maailman paikat, ensimmäisinä Egypti, aineellistuivat vasta kun hän kutsui ne muististaan esiin.

Ennen kuin Ptah avasi suunsa ja lausui paikkojen nimet, ne olivat hänen yksityisiä salaisuuksiaan. Ei edes hänellä itsellään ollut tarkkaa kuvaa niistä. Mutta kun hän muisti ne nimeltä ja lausui ne nimeltä, ne tulivat todellisiksi.

Nyt Ptah saattoi tutkia mitä hänen muistinsa syvyyksissä oli ollut. Hän tarvitsi siihen myyttejä, meren ja maan taruston, joka kertoisi retkistä lähelle ja kauas. Hän tarvitsi siihen esineitä, eläimiä ja ihmisiä, jotka kuvittaisivat paikkoja ja niiden elämää.

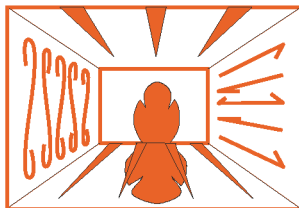
Hän muisti kaiken. Tai oikeammin: näin hän löysi muistinsa. Sillä jos Ptah olisi ollut runoilija, hän olisi huomannut saman kuin runoilija Octavio Paz myöhemmin: ”Muisti ei ole se mitä muistamme, vaan se joka muistaa meidät.”

Oliko Ptahia olemassa? Paz elää muistissamme. Hän muistaa meidät.

Oliko edes paroni von Münchausenia?

Paroni von Münchausen oli vaatimaton mies, niin vaatimaton ettei vaatinut itselleen edes ruumista, ja se on totuus. Mutta hänellä oli muisti, ja se liioitteli ja valehteli törkeästi.

Valehteleva muisti päättyy aina lopulta totuuden jäljille. Paronin muisti kertoi muun muassa postinkantajan torvesta. Näin meni tuo seikkailu, muisto Venäjän matkalta:

Jan Blomstedt

Pakinoita ja mietteitä

aikuisille arvaamattomille

Jan Blomstedt on kirjailija, joka on toiminut kääntäjänä, kriitikkona, yliopiston opettajana, monen toimen boheemina. Hän on kerännyt melkein kaiken tietämänsä näihin filosofisiin pakinoihin.

Onko Platonin paikka historiassa täysin looginen? Mitä sitten jos Aristoteles onkin tylsä? Miksi Leibnizin systeemissä ei ole aukkoja? Mitä Macchiavelli oppi vankilassa ja mitä Leopardi olisi voinut oppia? Voiko "kaikesta huolimatta" olla syy vahvimpien syiden joukossa? Missä ja milloin on dekadenssia? Onko suvaitsevaisuus älykkyyden vai typeryyden merkki? Saavatko mielikuvituksesta enää puhua vain tiedemiehet? Näitä ja muita kysymyksiä pakinoissa pulpahtaa esiin.

Joka pakinaa seuraa mietteiden häntä. Kirja sisältää myös Paavo Heinisen "38 variaatiota".

Samoihin aikoihin tämän pakinakirjan kanssa ilmestyy sen sisarteos: Lentäviä lauseita lapsille ja isovanhemmille.

